

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **J. K.**, bývajúceho v J., zastúpeného JUDr. M. H., advokátom so sídlom v K., proti žalovanej **E. K.**, bývajúcej v K., **o zaplatenie 25 000 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 22 C 26/2009, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 1. októbra 2013 sp. zn. 5 Co 15/2013, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Košice II rozsudkom z 2. októbra 2012 č.k. 22 C 26/2009-280 1/ zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi 4 900 € do 30 dní od právoplatnosti rozsudku, 2/ konanie v časti o zaplatenie 500 € zastavil (§ 96 ods. 1 O.s.p.), 3/ v ostatnej časti žalobu zamietol, 4/ o trovách konania si vyhradil rozhodnúť samostatným uznesením. Rozhodnutie odôvodnil tým, že u účastníkov konania došlo v dôsledku uzavretia manželstva k spoločnému nájmu bytu i spoločnému členstvu v bytovom družstve (§ 703 ods. 2 Občianskeho zákonníka), a to od 20. marca 1984. Manželstvo účastníkov zaniklo rozvodom 5. februára 1993 a ich bezpodielové spoluvlastníctvo bolo vyporiadané zákonnou domnienkou v zmysle § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka, čo znamená, že žalobca sa po uplynutí troch rokov od zániku manželstva (t.j. i bezpodielového spoluvlastníctva manželov) zo zákona stal vlastníkom majetkového práva v podobe polovice členského podielu. Na návrh žalobkyne bolo právo spoločného nájmu bytu súdom zrušené a za výlučného nájomcu a člena družstva určená žalobkyňa; rozsudok nadobudol právoplatnosť 7. februára 2006. Týmto dňom začala plynúť trojročná premlčacia doba (§ 101 Občianskeho zákonníka) pre uplatnenie nároku žalobcu

na vyporiadanie spoluvlastníctva k členskému podielu do času jeho zrušenia súdom. Žalobca podal žalobu včas (15. februára 2007), preto súd analogicky podľa § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka zisťoval okolnosti relevantné pre určenie primeranosti náhrady, ktorá žalobcovi titulom vyporiadania patrí. Z výsledkov vykonaného dokazovania zistil, že žalobca sa o nadobudnutie bytu nijako nepričinil a nast'ahoval sa doň v čase, keď už bol aj zariadený. V byte býval od ukončenia povinnej vojenskej služby v roku 1985 do rozvodu manželstva so žalovanou v roku 1993, pričom dôvodom rozvodu manželstva bolo požívanie alkoholických nápojov žalobcom a jeho neprimerané správanie. Po opustení spoločnej domácnosti sa žalobca o byt už nijako nestaral napriek trvajúcemu členstvu v bytovom družstve, ktoré ukončil až súd v roku 2006. Vzhľadom na uvedené dospel k záveru, že by bolo v rozpore s dobrými mravmi i princípmi spravodlivosti vyporiadať spoluvlastníctvo k členskému podielu vyplatením polovice jeho hodnoty žalobcovi, a za primeranú náhradu určil 1/10 trhovej hodnoty podielu k času zrušenia spoločného nájmu bytu súdom (t.j. k februáru 2006), čo predstavuje sumu 4 900 €.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie oboch účastníkov konania rozsudkom z 1. októbra 2013 sp. zn. 5 Co 15/2013 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil ako vecne správny, stotožniac sa v celom rozsahu i s jeho odôvodnením (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p.). Námietku nesprávnych skutkových zistení (§ 205 ods. 2 písm. d/ O.s.p.) vyhodnotil ako nedôvodnú, nakoľko súd prvého stupňa vzal do úvahy iba skutočnosti preukázané vykonanými dôkazmi a zároveň neopomenul žiadne skutočnosti z nich vyplývajúce, pričom v hodnotení dôkazov sa nedopustil nijakých pochybení. V tejto súvislosti poukázal na rozdiely v dokazovaní medzi sporovým a nesporovým konaním a zdôraznil, že vykonanie iných, účastníkmi konania nenavrhnutých dôkazov (§ 120 ods. 1 tretia veta Os.s.p.) zákon neformuluje ako povinnosť, ale len ako možnosť súdu, a to iba za predpokladu, že ich vykonanie je nevyhnutné pre rozhodnutie súdu vo veci. Za opodstatnenú nepovažoval ani námietku nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 205 ods. 2 písm. f/ O.s.p.), keďže súd prvého stupňa pri rozhodovaní postupoval plne v súlade s § 153 ods. 1 O.s.p. Osobitne, s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 291/2006, konštatoval správnosť postupu súdu prvého stupňa tak pri určení hodnoty predmetného členského podielu (trhová cena k času zrušenia práva spoločného nájmu bytu súdom), ako aj pri stanovení výšky náhrady prislúchajúcej žalobcovi (1/10 hodnoty). O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, ktoré odôvodnil podľa § 241 ods. 2 písm. a/ až c/ O.s.p. Rozhodnutia súdov nižších stupňov označil za mimoriadne stručné, nezrozumiteľné, nepresvedčivé, a preto „absolútne nepreskúmateľné.“ Uviedol, že hoci nesprávnosť hodnotenia dôkazov i nesprávne právne posúdenie veci súdom prvého stupňa namietal už v odvolacom konaní, odvolací súd sa žiadnou z týchto námietok po skutkovej ani právnej stránke nezaoberal. Zatiaľ čo súd prvého stupňa sa vo svojom rozhodnutí aspoň pokúsil odôvodniť (nesprávny) záver o priznaní zníženej náhrady žalobcovi za príslušnú časť zrušeného členského podielu, odvolací súd sa obmedzil len na strohé konštatovanie o správnosti odvolaním napadnutého rozhodnutia a ustanovenia všeobecne používané pri odôvodňovaní rozhodnutí. Nevysporiadal sa so spôsobom, akým súd prvého stupňa vyhodnotil dôkazy, ani s jeho právnou argumentáciou; najmä neobjasnil, na základe čoho sa súd prvého stupňa mohol odchyliť od zásady rovnosti postavenia podielových spoluvlastníkov a priznať žalobcovi náhradu len vo výške 1/10. Uvedené nedostatky zakladajú tak vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., ako aj porušenie práva žalobcu na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) i Ústavy Slovenskej republiky. Z týchto dôvodov žiadal, aby dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že žalobe v celom rozsahu vyhovie, resp. zruší a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Žalovaná sa vo svojom vyjadrení k dovolaniu stotožnila s rozhodnutiami súdov nižších stupňov a uviedla, že stručnejší rozsah odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu nepredstavuje prekážku jeho dostatočnej výstižnosti, zrozumiteľnosti a správnosti. Zdôraznila skutočnosť, z ktorých pri rozhodovaní vychádzal súd prvého stupňa, a odmietla všetky tvrdenia žalobcu o porušení jeho procesných práv.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený v súlade s § 241 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods.1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno týmto opravným prostriedkom napadnúť (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej, proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci, a proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

Žalobca dovolaním napadol rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky žiadneho z uvedených rozsudkov. Z tohto dôvodu je zrejmé, že dovolanie nie je v zmysle § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. procesne prípustné.

Vzhľadom na obsah dovolania a zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) prihliadnúť na existenciu procesných väd konania, ktoré zakladajú tzv. zmätočnosť rozhodnutia, skúmal odvolací súd prípustnosť dovolania aj podľa § 237 O.s.p. v znení účinnom do 31. decembra 2004 (ďalej len „237 O.s.p.“). Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak v konaní došlo k niektorej z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 38/1998 a č. 23/1998). Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. v dovolaní namietané neboli a v dovolacom konaní ani nevyšli najavo. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodit'.

Podľa názoru dovolateľa je konanie postihnuté vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p., ktorej existenciu vidí v nepreskúmateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia.

Judikatúra najvyššieho súdu (vid' R 111/1998) zastáva názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., ale (len) inú vadu konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ktorá však nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania. Tento názor je plne opodstatnený aj v prejednávanej veci a nie je dôvod odklonit' sa od tohto názoru. Na obdobnom závere spočívajú aj ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 3 Cdo 249/2008, 3 Cdo 290/2009, 3 Cdo 138/2010, 3 Cdo 49/2011, 3 Cdo 165/2011, 3 Cdo 84/2012, 3 Cdo 49/2013, 3 Cdo 276/2013, 3 Cdo 10/2014, 3 Cdo 55/2014 a 3 ECdo 28/2014). Senát dovolacieho súdu, ktorý koná a rozhoduje v preskúmanom prípade, zastáva tento názor nemenne vo všetkých ním prejednávaných veciach bez ohľadu na to, čo bolo predmetom konania (vid' napríklad rozhodnutie v pracovnoprávnej veci sp. zn. 3 Cdo 158/2012, ďalej v exekučnej veci sp. zn. 3 ECdo 117/2013, vo veci sp. zn. 3 Cdo 244/2011 týkajúcej sa uloženia povinnosti poskytnúť zmluvné plnenie, rovnako vo veciach sp. zn. 3 Cdo 69/2010 a 3 Cdo 165/2011, v ktorých účastník tvrdil zásah do jeho osobnostných práv). Právna kvalifikácia nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu ako dôvodu zakladajúceho len tzv. inú vadu konania pritom vyplýva tiež z rozhodnutí ďalších senátov najvyššieho súdu (porovnaj napríklad sp. zn. 1 Cdo 140/2009, 1 Cdo 181/2010, 2 M Cdo 18/2008, 2 Cdo 83/2010, 4 Cdo 310/2009, 5 Cdo 290/2008, 5 Cdo 216/2010, 6 Cdo 25/2012, 7 Cdo 52/2011, 7 Cdo 109/2011 a aktuálne tiež rozhodnutie sp. zn. 1 ECdo 10/2014).

Správnosť takéhoto nazerania na problematiku nepreskúmateľnosti rozhodnutia a jej dôsledkov potvrdzujú tiež rozhodnutia ústavného súdu o sťažnostiach proti tým rozhodnutiam najvyššieho súdu, ktoré zotrvali na právnych záveroch súladných s R 111/1998 (vid' napríklad rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 184/2010, III. ÚS 184/2011, I. ÚS 264/2011, I. ÚS 141/2011, IV. ÚS 481/2011, III. ÚS 148/2012, IV. ÚS 481/2011, IV. ÚS 208/2012, IV. ÚS 90/2013, I. ÚS 287/2014). Dovolací súd osobitne poukazuje na to, že ústavný súd v náleze z 30. januára 2013 sp. zn. III. ÚS 551/2012 konštatoval, že

„sa väčšinou názorom svojich senátov priklonil k tej judikatúre najvyššieho súdu, ktorá prijala záver, že nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., ale len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“. Na doloženie aktuálnosti tohto právneho náhľadu na danú problematiku dovolací súd uvádza, že ústavný súd v uznesení z 27. marca 2014 sp. zn. IV. ÚS 196/2014 zotrval „na opakovane vyslovenom závere (napr. IV. ÚS 481/2011, IV. ÚS 499/2011, IV. ÚS 161/2012) o ústavnej udržateľnosti názoru najvyššieho súdu, podľa ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p.“. Obdobnú argumentáciu zvolil ústavný súd aj v uznesení zo 4. júna 2014 sp. zn. I. ÚS 287/2014, ktorým ako zjavne neopodstatnenú odmietol sťažnosť proti uzneseniu najvyššieho súdu z 23. januára 2014 sp. zn. 3 Cdo 139/2012. V uznesení z 28. októbra 2014 sp. zn. I. ÚS 606/2014 ústavný súd obdobne konštatoval, že najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 55/2014 (založenom na stotožnení sa s judikátom R 111/1998) dospel ústavne konformným spôsobom k záveru o neprípustnosti dovolania.

Z týchto dôvodov dovolací súd uzatvára, že ak by aj (prípadne) bolo dovolaním napadnuté rozhodnutie nepreskúmateľné (dovolací súd sa touto otázkou nezaoberal), nezakladalo by to prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p.

Dovolateľ podľa všetkého zastáva tiež názor, že k procesnej vade konania zakladajúcej zmätočnosť (§ 237 písm. f/ O.s.p.) došlo v dôsledku postupu súdov v procese dokazovania a vyhodnocovania jeho výsledkov. Namíeta, že sudy nevykonali všetky potrebné dôkazy, vykonané dôkazy nevyhodnotili správne a rozhodli bez úplného zistenia rozhodujúcich skutkových okolností.

Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je však vždy vecou súdu (§ 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníkov konania (viď tiež uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 99/2011, 2 Cdo 141/2012, 3 Cdo 2012/2012, 4 Cdo 125/2012, 5 Cdo 251/2012, 6 Cdo 36/2011 a 7 Cdo 34/2011). Nevykonanie určitého dôkazu (nevyhovenie návrhu účastníka, aby súd vykonal ten – ktorý dôkaz) môže mať za následok len neúplnosť skutkových zistení vedúcu prípadne k vydaniu nesprávneho rozhodnutia, nie však procesnú vadu v zmysle § 237 O.s.p. (viď R 37/1993). Zo samej skutočnosti, že súd v priebehu konania nevykonal všetky

navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie skutkového stavu, nemožno vyvodit', že dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je podľa § 237 písm. f/ O.s.p. prípustné (viď R 125/1999, R 6/2000).

Žalobcom namietaná neúplnosť alebo nesprávnosť skutkových zistení súdov, ku ktorým (údajne) dospeli v procese dokazovania, môže zakladať (nanajvýš) tzv. inú vadu konania; v prípade neúplnosti skutkových zistení alebo nesprávnosti skutkových záverov nejde o nedostatok, ktorý by bol v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaný za dôvod zakladajúci procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (viď viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 2 Cdo 130/2011, 3 Cdo 248/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011 a 7 Cdo 38/2012). Ak k tejto nesprávnosti v súdnom konaní dôjde, nie je ňou znemožnená realizácia procesných oprávnení účastníka konania. Pre úplnosť treba dodať, že dovolací súd nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od prvostupňového a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie – viď § 243a ods. 2, in fine O.s.p. („dokazovanie však nevykonáva“). Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvého a druhého stupňa, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

Pre prípad, že dovolateľ za procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. považuje tiež to, že napadnutý rozsudok (podľa neho) spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), dovolací súd uvádza, že ani nesprávne právne posúdenie veci nezakladá prípustnosť dovolania (viď tiež R 54/2012). Nejde totiž o vadu konania uvedenú v § 237 O.s.p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by bol uvedený v § 238 O.s.p. ako zakladajúci prípustnosť dovolania.

Vzhľadom k uvedenému najvyšší súd dovolanie žalobcu v zmysle § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. odmietol.

V dovolacom konaní úspešnej žalovanej vzniklo právo na náhradu trov konania voči žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd však žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, lebo nepodala návrh na ich priznanie (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 14. mája 2015

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková